

Державний торговельно-економічний університет
ВСП «Харківський торговельно-економічний фаховий коледж ДТЕУ»

Відділення харчових технологій та сфери обслуговування
Циклова комісія харчових технологій, готельно-ресторанної справи та туризму

Федоренко Віталій Геннадійович

КУРСОВА РОБОТА

ОГЛЯД СТАНУ ТА МОЖЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ ТА ТУРИСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ДНІПРОПЕТРОВЩИНИ

Навчальна дисципліна «Дизайн і технології надання туристичних послуг»

**Ступінь освіти «фаховий молодший бакалавр»,
Спеціальність 242 Туризм і рекреація,
Освітньо-професійна програма «Туристичне обслуговування»,
група ТР-23
Галузь знань 24 Сфера обслуговування**

Науковий керівник:
Гібкін Кирило Романович,
викладач

ДОПУЩЕНО ДО ЗАХИСТУ

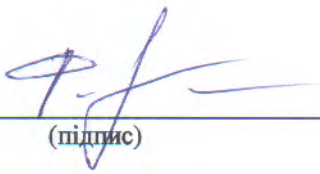
Керівник,

_____ (підпис)

Кирило ГІБКІН

Робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

Здобувач

_____ (підпис)

Віталій ФЕДОРЕНКО

Підсумкова оцінка: B/E (літера / балів)

Члени комісії з захисту:

_____ (підпис)

Кирило ГІБКІН

_____ (підпис)

Катерина ТЮРИНА

Державний торговельно-економічний університет
ВСП «Харківський торговельно-економічний фаховий коледж ДТЕУ»

Відділення харчових технологій та сфери обслуговування
Циклова комісія харчових технологій, готельно-ресторанної справи та туризму

ЗАВДАННЯ НА КУРСОВУ РОБОТУ

з навчальної дисципліни «Дизайн і технології надання туристичних послуг»

здобувачу ступеня освіти «фаховий молодший бакалавр»
спеціальності 242 Туризм і рекреації, освітньо-професійна програма
«Туристичне обслуговування»,
групи ТР-23

Федоренка Віталія Геннадійовича

1. **Тема роботи** : ОГЛЯД СТАНУ ТА МОЖЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ ТА ТУРИСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ДНІПРОПЕТРОВЩИНИ
2. **Термін подання завершеної роботи до циклової комісії** – 20.11.2024 р.

3. Графік виконання роботи

Назва етапів виконання або структурних елементів роботи	Дата закінчення
Вибір теми курсової роботи	28.09.2024 р.
Розділ 1	30.10.2024 р.
Розділ 2	15.11.2024 р.
Подання на перевірку науковому керівнику	20.11.2024 р.

Завдання видав

Керівник,

Кирило ГІБКІН

(підпис)

«27» 09 2024 р.

Завдання отримав

Здобувач

Віталій ФЕДОРЕНКО

(підпис)

«28» 09 2024 р.

ЗМІСТ

Вступ.....	5
Розділ 1 Туристичний потенціал ареалу дестинації Дніпропетровщини...	8
1.1 Географічне положення Дніпропетровщини	8
1.2 Туристичні ресурси та інфраструктура Дніпропетровщини	10
Розділ 2. Проект інноваційного туру	12
2.1 Маршрут інноваційного туру.....	12
2.2 Програма інноваційного туру.....	13
Висновки.....	17
Список використаних джерел.....	19

ВСТУП

Актуальність теми обумовлена зростанням ролі туризму як важливого елемента соціально-економічного розвитку регіонів, підвищенням конкуренції на туристичному ринку та необхідністю раціонального використання природних і культурно-історичних ресурсів. Дніпропетровська область володіє значним туристичним потенціалом, що включає унікальні природні ландшафти, історико-культурні пам'ятки, розвинену інфраструктуру та вигідне географічне розташування. Проте цей потенціал використовується недостатньо ефективно, що вимагає переосмислення підходів до планування та реалізації туристичних маршрутів.

Розробка туристичних маршрутів, які враховують специфіку регіону, є важливим інструментом для залучення туристів, популяризації локальної культурної спадщини та стимулювання економічного розвитку. У цьому контексті Дніпропетровщина має можливість створити привабливі пропозиції для різних категорій туристів, включаючи культурно-історичний, екологічний, активний, гастрономічний та промисловий туризм.

Актуальність теми також визначається необхідністю інтеграції сучасних технологій у процесі проектування туристичних маршрутів, врахуванням інтересів локальних громад, збереженням екологічної рівноваги та адаптацією до світових трендів сталого туризму. Аналіз існуючого стану туризму та перспектив його розвитку дозволяє оцінити сильні та слабкі сторони регіону, сформувати інноваційні туристичні продукти та сприяти підвищенню туристичної привабливості Дніпропетровщини як на національному, так і на міжнародному рівнях.

Мета курсової роботи полягає у всебічному аналізі стану та перспектив розвитку туризму на території Дніпропетровської області, оцінці її туристичного потенціалу, визначенні ключових проблем та можливостей для їх вирішення, а також у розробці пропозицій щодо створення конкурентоспроможного туристичного маршруту, який сприятиме підвищенню туристичної привабливості регіону, залученню туристів, збереженню культурно-історичної спадщини та сталому розвитку туристичної галузі.

Завдання курсової роботи полягає у проведенні аналізу стану розвитку туризму в Дніпропетровській області, визначенні її туристичного потенціалу, вивченні сучасних тенденцій у туристичній сфері, дослідженні проблем і перешкод, що стримують розвиток туризму в регіоні, а також у розробці концепції туристичного маршруту, яка враховує унікальні особливості регіону, сучасні потреби туристів і принципи сталого розвитку.

Об'єктом дослідження є туристична галузь Дніпропетровської області, яка включає природні, історико-культурні, соціально-економічні ресурси та інфраструктуру, що забезпечують розвиток туризму в регіоні.

Предметом дослідження є процеси формування, розвитку та проєктування туристичних маршрутів у Дніпропетровській області з урахуванням її туристичного потенціалу, сучасних тенденцій у сфері туризму та принципів сталого розвитку.

У процесі виконання роботи використано комплекс методів дослідження, зокрема метод аналізу для вивчення стану туристичної галузі Дніпропетровської області, порівняльний метод для оцінки її туристичного потенціалу в контексті інших регіонів, метод систематизації для класифікації природних і культурно-історичних ресурсів, а також картографічний метод для розробки туристичного маршруту та прогнозування його ефективності.

Наукова новизна роботи полягає у визначенні специфічних особливостей туристичного потенціалу Дніпропетровської області, виявленні ключових проблем та перспектив розвитку регіонального туризму, а також у розробці концепції унікального туристичного маршруту, який враховує сучасні тенденції у сфері туризму, принципи сталого розвитку та потреби різних категорій туристів, що сприятиме підвищенню туристичної привабливості регіону та його соціально-економічному розвитку.

Практичне значення роботи полягає у можливості застосування отриманих результатів для розвитку туристичної галузі Дніпропетровської області, зокрема для створення конкурентоспроможного туристичного маршруту, що сприятиме залученню туристів, популяризації регіональної культурно-історичної спадщини, раціональному використанню природних ресурсів та зміцненню економічного

потенціалу регіону. Розроблені рекомендації можуть бути використані місцевими органами влади, туристичними фірмами та іншими зацікавленими сторонами у плануванні туристичних проєктів.

Структура курсової роботи. Курсова робота складається зі вступу, двох розділів, висновків та списку використаних джерел із 10 найменувань. Робота складається з 11 сторінок основного тексту.

РОЗДІЛ 1.

ТУРИСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ АРЕАЛУ ДЕСТИНАЦІЇ ДНІПРОПЕТРОВЩИНИ

1.1 Географічне положення Дніпропетровщини

Дніпропетровська область (Дніпропетровщина) розташована в центральній східній частині України і є одним із найбільших промислових, економічних і культурних центрів країни. Її географічне положення є стратегічно важливим, оскільки область знаходиться на перетині ключових транспортних шляхів, що забезпечують зв'язок між східними і західними регіонами країни, а також з сусідніми державами [1].

Область розташована у межах Придніпровської височини та низовини. Її рельєф переважно рівнинний, із невеликими підвищеннями та річковими долинами. Головною водною артерією регіону є річка Дніпро, яка протікає через територію області з півночі на південь і відіграє значну роль у забезпеченні водопостачання, судноплавства та розвитку туристичних зон. Окрім Дніпра, територію області перетинають численні менші річки, такі як Самара, Оріль, Інгулець та інші, які створюють густу мережу водних ресурсів [2].

Дніпропетровщина межує з шістьма іншими областями України: на півночі – з Полтавською і Харківською, на сході – з Донецькою, на півдні – із Запорізькою, на заході – з Кіровоградською та Черкаською. Таке сусідство сприяє активному розвитку міжрегіональних зв'язків у сфері економіки, транспорту та культури.

Клімат регіону помірно континентальний, із жарким літом і м'якою зимою. Середньорічна температура повітря становить близько +8...+9°C [3]. Літні місяці характеризуються високими температурами, які часто перевищують +30°C, тоді як взимку середня температура рідко опускається нижче -5°C. Рівень опадів у регіоні є помірним, із середньорічною кількістю близько 400–500 мм, що робить клімат сприятливим для сільського господарства.

Рослинність області представлена переважно степовими та лісостеповими зонами. На території Дніпропетровщини збереглися природні ландшафти, які є частиною Національних природних парків, таких як «Дніпровсько-Орільський» і «Самарський ліс». Ці об'єкти мають значний екологічний та рекреаційний потенціал.

Область має багатий культурно-історичний спадок, що пов'язаний із козацькою добою, промисловим розвитком XIX–XX століть та сучасними досягненнями. Завдяки вигідному географічному положенню Дніпропетровщина відіграє важливу роль у формуванні транспортної системи країни. Через область проходять ключові залізничні та автомобільні магістралі, які забезпечують сполучення з іншими регіонами України та країнами Європи. Також у Дніпрі розташований один із найбільших річкових портів країни, який має стратегічне значення [4].

Мінеральні ресурси області представлені залізними і марганцевими рудами, покладами вугілля, будівельними матеріалами та іншими корисними копалинами. Ці ресурси стали основою для розвитку промисловості, яка визначає економічний профіль регіону. У Дніпропетровській області розташовані великі металургійні, машинобудівні, хімічні підприємства, які формують значну частину національного промислового потенціалу.

Географічне положення також визначає транспортно-логістичні переваги області. Через її територію проходять важливі міжнародні транспортні коридори, що забезпечують зв'язок між Європою та Азією. Крім того, наявність розгалуженої інфраструктури сприяє розвитку різних видів туризму, включаючи культурно-історичний, промисловий, екологічний та рекреаційний [5].

Таким чином, географічне положення Дніпропетровщини створює унікальні можливості для її розвитку як у внутрішньому, так і в міжнародному контексті. Завдяки поєднанню природних ресурсів, зручного розташування, транспортної інфраструктури та багатого історико-культурного спадку, область має значний потенціал для зміцнення своїх позицій як важливого регіону України.

1.2. Туристичні ресурси та інфраструктура Дніпропетровщини

Туристичні ресурси та інфраструктура Дніпропетровської області (Дніпропетровщини) є важливим елементом її економічного та культурного потенціалу. Регіон має багаті природні, історико-культурні та соціально-економічні ресурси, що формують основу для розвитку різних видів туризму, включаючи культурний, екологічний, рекреаційний, діловий та промисловий туризм.

Природні туристичні ресурси Дніпропетровщини включають мальовничі ландшафти, річкові долини, ліси, степи та заповідні території. Головною водною артерією регіону є річка Дніпро, яка не тільки забезпечує ресурси для судноплавства та рибальства, але й створює унікальні можливості для організації водних екскурсій, активного відпочинку та розвитку екологічного туризму. Національні природні парки, такі як «Дніпровсько-Орільський» і «Самарський ліс», пропонують відвідувачам унікальні природні комплекси, багаті флору і фауну [6].

Історико-культурні ресурси Дніпропетровщини представлені численними пам'ятками архітектури, археології, мистецтва та історії. Серед них слід відзначити унікальні козацькі святині, фортифікаційні споруди, музеї, що розповідають про історію регіону, та сакральні об'єкти, які є центрами духовного життя. До найбільш популярних туристичних об'єктів належить Національний історичний музей імені Дмитра Яворницького в Дніпрі, меморіальний комплекс на честь героїв Другої світової війни та численні індустриальні пам'ятки [7].

Туристична інфраструктура регіону постійно розвивається і включає транспортні мережі, засоби розміщення, заклади харчування, інформаційні центри та об'єкти дозвілля. Розгалужена мережа автомобільних і залізничних шляхів забезпечує комфортне сполучення як усередині регіону, так і з іншими областями України. Річковий порт у місті Дніпро є важливим транспортним вузлом для пасажирських і вантажних перевезень.

Засоби розміщення в регіоні представлені готелями різного рівня, базами відпочинку, санаторіями та приватними садибами, які відповідають потребам різних категорій туристів. Заклади харчування пропонують страви місцевої та міжнародної

кухонь, а також забезпечують послуги для організації корпоративних заходів і святкувань [8].

Серед унікальних елементів туристичної інфраструктури слід зазначити наявність сучасних бізнес-центрів і конференц-залів, що дозволяє активно розвивати діловий туризм. Регіон також славиться своєю промисловою спадщиною, яка стала основою для розвитку індустріального туризму. Екскурсії на великі підприємства, такі як металургійні заводи, забезпечують унікальний досвід і привертають увагу як українських, так і зарубіжних відвідувачів.

Розважальна інфраструктура області включає театри, концертні зали, кінотеатри, парки атракціонів і розважальні центри. Особливої уваги заслуговують фестивалі, які проводяться в регіоні і сприяють популяризації місцевої культури, ремесел і традицій [9].

Таким чином, туристичні ресурси та інфраструктура Дніпропетровщини створюють унікальні можливості для розвитку багатопрофільного туризму, який може задовольнити найрізноманітніші потреби відвідувачів [10]. Розширення туристичних можливостей регіону, розвиток інфраструктури та інтеграція сучасних технологій дозволяють зміцнювати його позиції на внутрішньому та міжнародному туристичних ринках.

РОЗДІЛ 2

ПРОЄКТ ІННОВАЦІЙНОГО ТУРУ

2.1 Маршрут інноваційного туру

Інноваційний туризм є однією з сучасних тенденцій у розвитку туристичної галузі, яка орієнтована на задоволення попиту туристів на унікальні, інтерактивні та пізнавальні програми. Даний маршрут на 5 діб розроблено з метою ознайомлення туристів із найсучаснішими об'єктами, технологіями та культурними пам'ятками Дніпропетровщини, які демонструють інноваційний підхід до організації відпочинку та пізнання.

День 1: Знайомство з Дніпром

Тур розпочинається у місті Дніпро. Після поселення у сучасному готелі туристів чекає екскурсія до Музею космонавтики та ракетобудування, що є унікальним прикладом інтерактивного музею з сучасними технологіями візуалізації. Далі програма включає відвідування бізнес-центру «Менора», що поєднує історичну й сучасну архітектуру. Ввечері туристам пропонується прогулянка на катері вздовж річки Дніпро з використанням технології віртуальної реальності для огляду історичних пам'яток.

День 2: Інновації в промисловості

Другий день присвячено індустріальному туризму. Туристи відвідують одне з металургійних підприємств регіону, де їм демонструють інноваційні процеси виробництва сталі та екологічні технології. У другій половині дня заплановано візит до інноваційного центру стартапів, де туристи дізнаються про розвиток ІТ-сфери в регіоні. День завершується майстер-класом зі створення 3D-друкованих сувенірів.

День 3: Культурно-інноваційний день

Цей день присвячений культурі й технологіям. Туристи відвідують інтерактивний театр, де вистави проходять з використанням доповненої реальності. У другій половині дня організовано екскурсію до цифрової арт-галереї, де представлені роботи сучасних митців із застосуванням мультимедійних технологій.

День 4: Екологічні інновації

Четвертий день маршруту знайомить туристів із природними ресурсами та екологічними технологіями. Тур включає візит до Національного природного парку «Дніпровсько-Орільський», де демонструються інноваційні методи збереження екосистеми. У другій половині дня туристи беруть участь у воркшопі зі створення екологічно чистих виробів.

День 5: Заключний день

На завершення туру туристи відвідують інтерактивний музей науки, де експонати дозволяють відвідувачам самостійно експериментувати з різними фізичними й технічними явищами. Після цього організовано підсумкову зустріч, під час якої туристи діляться своїми враженнями.

Даний маршрут інноваційного туру на 5 днів поєднує в собі культурні, промислові, екологічні та освітні аспекти, що дозволяє не лише відпочити, а й отримати нові знання та досвід. Завдяки інтеграції сучасних технологій і унікальних вражень тур сприяє розвитку туристичного потенціалу регіону, а також задовольняє попит туристів на незвичайні й інноваційні подорожі.

2.2 Програма інноваційного туру

Інноваційний туризм є одним із найперспективніших напрямів сучасної туристичної галузі, що базується на використанні новітніх технологій, інтерактивних елементів та унікальних підходів до організації подорожей. Програма інноваційного туру на 5 днів розроблена з метою залучення туристів до Дніпропетровщини через поєднання культурних, наукових, промислових та екологічних вражень.

День 1: Знайомство з Дніпром

- 08:00–09:00 – Зустріч туристів, поселення у готель.
- 09:30–12:30 – Екскурсія до Музею космонавтики та ракетобудування, інтерактивна програма з використанням доповненої реальності.
- 13:00–14:00 – Обід у ресторані з оглядовою терасою.

- 14:30–17:00 – Відвідування бізнес-центру «Менора», оглядова екскурсія.
- 18:00–20:00 – Вечірня прогулянка на катері з віртуальною реальністю по Дніпру.
- 20:30 – Повернення в готель, вільний час.

День 2: Інновації в промисловості

- 07:30–08:30 – Сніданок у готелі.
- 09:00–12:00 – Екскурсія на металургійне підприємство, демонстрація сучасних екологічних технологій виробництва.
- 12:30–13:30 – Обід у місцевому кафе.
- 14:00–17:00 – Відвідування інноваційного центру стартапів, презентація найуспішніших проєктів.
- 17:30–19:00 – Майстер-клас зі створення 3D-друкованих сувенірів.
- 19:30 – Повернення в готель, вільний час.

День 3: Культурно-інноваційний день

- 07:30–08:30 – Сніданок у готелі.
- 09:00–12:00 – Відвідування інтерактивного театру, перегляд вистави з доповненою реальністю.
- 12:30–13:30 – Обід у тематичному ресторані.
- 14:00–16:30 – Екскурсія до цифрової арт-галереї, знайомство з сучасними мультимедійними інсталяціями.
- 17:00–18:30 – Вечірній релакс у SPA-центрі.
- 19:00 – Повернення в готель.

День 4: Екологічні інновації

- 07:30–08:30 – Сніданок у готелі.
- 09:00–12:30 – Екскурсія до Національного природного парку «Дніпровсько-Орільський», демонстрація методів збереження екосистем.
- 13:00–14:00 – Пікнік на природі з місцевими екологічно чистими продуктами.
- 14:30–16:30 – Воркшоп зі створення екологічних сувенірів.
- 17:00 – Повернення в готель, вільний час.

День 5: Заключний день

- 07:30–08:30 – Сніданок у готелі, виселення.
- 09:00–11:30 – Відвідування інтерактивного музею науки, знайомство з інноваційними експонатами.
- 12:00–13:00 – Заключний обід.
- 13:30–15:00 – Підсумкова зустріч, обмін враженнями, вручення пам'ятних сувенірів.
- 15:30 – Трансфер до залізничного вокзалу або аеропорту.

Програма інноваційного туру на 5 діб демонструє унікальне поєднання технологічних, культурних, промислових та екологічних компонентів, що дозволяє туристам не лише відпочити, але й отримати цінний освітній та емоційний досвід. Цей маршрут сприяє популяризації регіону як туристичного центру та стимулює сталий розвиток місцевої інфраструктури.

Розрахунок вартості туристичного туру є важливим етапом у його організації, який дозволяє визначити оптимальну ціну для забезпечення якості послуг та задоволення потреб туристів. Основною метою розрахунку є створення конкурентоспроможного продукту, що враховує всі витрати, пов'язані з організацією подорожі, а також забезпечує відповідний рівень прибутковості.

Вартість туристичного туру визначається шляхом підсумування основних статей витрат, таких як транспортні послуги, проживання, харчування, екскурсійне обслуговування, страхування, а також враховує організаційні витрати й розмір прибутку. Нижче подано детальний розрахунок вартості п'ятиденного інноваційного туру на основі попередньо розробленої програми.

Розрахунок вартості

- Трансфер туристів (залізничний вокзал/аеропорт – готель і назад): 200 грн на особу.
- Оренда автобуса для переміщень по програмі туру: 150 грн на особу за день × 5 днів = 750 грн.

Загальні транспортні витрати: 950 грн на особу.

- Готель 3* зі сніданками (2-місне розміщення): 800 грн на особу за добу × 5 діб = 4000 грн.

- Обіди: 200 грн на особу \times 5 днів = 1000 грн.

- Вечері: 250 грн на особу \times 4 дні = 1000 грн.

Загальні витрати на харчування: 2000 грн на особу.

- Екскурсії, майстер-класи та воркшопи за програмою: 300 грн на особу за день \times 5 днів = 1500 грн.

- Середня вартість квитків: 100 грн на особу \times 5 днів = 500 грн.

- Медичне страхування та страхування від нещасних випадків: 100 грн на особу.

- Адміністративні витрати, реклама, підготовка туру: 500 грн на особу.

- Прибуток туроператора: 20% від собівартості (без урахування прибутку).

Собівартість туру:

$950 + 4000 + 2000 + 1500 + 500 + 100 + 500 = 9050$ грн.

Прибуток: $20\% \times 9050 = 1810$ грн.

Загальна вартість туру на одну особу:

$9050 + 1810 = 10\ 860$ грн.

Розрахунок вартості інноваційного туру дозволяє створити прозору та деталізовану цінову пропозицію для клієнтів. Включення всіх статей витрат забезпечує високу якість обслуговування, а визначення прибутку дозволяє підтримувати фінансову стабільність туроператора. Тур із загальною вартістю 10 860 грн є привабливим для туристів, оскільки поєднує якісний сервіс, унікальні враження та інноваційний підхід до організації подорожі.

ВИСНОВКИ

У ході роботи було проаналізовано сучасний стан туризму в Дніпропетровській області, визначено її туристичний потенціал, розроблено інноваційний туристичний маршрут і виконано детальний розрахунок його вартості. У результаті встановлено, що Дніпропетровщина володіє значними ресурсами для розвитку туризму, включаючи природні, культурно-історичні, інфраструктурні й економічні переваги.

Розроблений інноваційний туристичний маршрут, орієнтований на інтеграцію сучасних технологій, індустриальних об'єктів і природних ландшафтів, дозволяє задовольнити потреби сучасного туриста в отриманні унікального досвіду, пізнанні нових знань і відпочинку. Маршрут гармонійно поєднує культурні, екологічні, промислові й розважальні аспекти, що робить його універсальним і привабливим для різних категорій туристів.

Проведений розрахунок вартості туру підтвердив його економічну обґрунтованість, врахування всіх статей витрат і забезпечення відповідного рівня прибутковості для туроператора. Загальна структура витрат дозволяє забезпечити високий рівень якості послуг, що сприяє формуванню позитивного іміджу регіону й підвищенню його конкурентоспроможності на туристичному ринку.

CONCLUSIONS

During the work, the current state of tourism in the Dnipropetrovsk region was analyzed, its tourism potential was determined, an innovative tourist route was developed and a detailed calculation of its cost was performed. As a result, it was established that the Dnipropetrovsk region has significant resources for the development of tourism, including natural, cultural-historical, infrastructural and economic advantages.

The developed innovative tourist route, focused on the integration of modern technologies, industrial facilities and natural landscapes, allows you to meet the needs of a modern tourist in obtaining a unique experience, learning new knowledge and recreation. The route harmoniously combines cultural, environmental, industrial and entertainment aspects, which makes it universal and attractive for different categories of tourists.

The calculation of the cost of the tour confirmed its economic feasibility, taking into account all cost items and ensuring an appropriate level of profitability for the tour operator. The overall cost structure allows for a high level of service quality, which contributes to the formation of a positive image of the region and increasing its competitiveness in the tourism market.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Ліпич Л. Г. Туризм: теорія та практика / Л. Г. Ліпич, О. М. Тихонович. – Львів: Видавництво Львівської комерційної академії, 2015. – 320 с.
2. Панкрухін А. П. Туризм: навчальний посібник / А. П. Панкрухін. – 3-тє вид., перероб. і доп. – Москва: Юрайт, 2018. – 430 с.
3. Пивовар Є. В. Економіка туристичного бізнесу / Є. В. Пивовар, Н. І. Хобта. – Київ: Центр учбової літератури, 2020. – 280 с.
4. Сафронов К. А. Інноваційний туризм: теорія і практика / К. А. Сафронов. – Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2021. – 245 с.
5. Соколова М. В. Організація туристичної діяльності / М. В. Соколова. – Київ: Кондор, 2019. – 352 с.
6. Черниш І. М. Розробка туристичних маршрутів: навчальний посібник / І. М. Черниш. – Одеса: ОНУ ім. І. І. Мечникова, 2020. – 210 с.
7. Шевченко В. І. Туризм і гостинність: підручник / В. І. Шевченко. – Київ: Знання, 2017. – 384 с.
8. Статистичний збірник: Туризм в Україні у 2021 році / Державна служба статистики України. – Київ: Держстат, 2022. – 94 с. Дорошенко С. І.
9. Регіональні аспекти розвитку туризму в Україні / С. І. Дорошенко, О. В. Кириченко. – Харків: ХНТУСГ, 2020. – 198 с.
10. Андрєєва Г. М. Туристичний потенціал регіонів України / Г. М. Андрєєва. – Одеса: Астропринт, 2019. – 310 с.